

บทสรุปและเสนอแนะ

ตามที่ได้อภิปรายมาตั้งแต่ต้นเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิกรณีต่างๆ จะเห็นได้ว่า ในเนื้อหาการรับช่วงสิทธิแต่ละเรื่องล้วนมีเป้าหมายที่คล้ายกัน เริ่มตั้งแต่ปัญหาเกี่ยวกับ เหตุแห่งการรับช่วงสิทธิ หรือทฤษฎีการรับช่วงสิทธิว่าควรเป็นอย่างไร ปัญหาเกี่ยวกับ เงื่อนไขและผลของการรับช่วงสิทธิว่าควรเป็นอย่างไร ซึ่งจากการพิจารณาแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า การรับช่วงสิทธิโดยทั่วไปโดยปกติมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองบุคคล ที่ได้เข้าใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะผู้ที่เข้าใช้หนี้นั้น ความจริงมิได้เป็น ลูกหนี้ อันมีหน้าที่จะต้องเข้าใช้หนี้ แต่ที่ตนต้องเข้าใช้หนี้ก็เพราะมีกฎหมายบัญญัติให้ต้อง รับผิดชอบ หรือเข้ารับผิดชอบตามสัญญา หรือด้วยความจำเป็นประการอื่น และด้วยการเข้าใช้หนี้ นั้น ได้ทำให้ผู้นั้น ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย จึงควรที่จะให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยคืน สิ่งที่ต้องเสียหายไป และทางที่จะช่วยได้ก็คือ การเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้นั่นเอง เพราะการเข้าใช้หนี้นั้นได้ก่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้จึงควรยกสิทธิ เรียกร้องที่ตนมีอยู่ ให้แก่ผู้เข้าชำระหนี้ให้แทนไป ไม่ควรที่จะห่วงกังวลอีก เพราะตนได้รับชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การรับช่วงสิทธิในกรณีนี้ได้แก่การรับช่วงสิทธิตามมาตรา 229, 230 เป็นการรับช่วงสิทธิที่แท้จริงเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ เรียกร้องนั่นเอง

จากทฤษฎีหรือเหตุผลดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลไปถึงผลของการรับช่วงสิทธิทำให้ผู้รับช่วง สิทธิสามารถไปไล่เบี้ยได้เพียงเท่าที่ตนเสียหายเท่านั้น คือ ตนจ่ายไปเท่าใดก็เรียกร้อง ได้เท่านั้น จะจ่ายให้น้อยแล้วรับช่วงสิทธิให้มากกว่าที่ตนจ่ายไม่ได้

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า หลักการดังกล่าวนี้ จะได้รับการยกเว้น สำหรับการรับช่วงสิทธิในกรณีที่มีการใช้ค้ำประกันใหม่ทดแทนตัวทรัพย์สินตามมาตรา 227 ทั้งนี้ เพราะ การรับช่วงสิทธิในกรณีนี้มีลักษณะเงื่อนไขผิดแตกต่างไปจากการรับช่วงสิทธิโดยทั่วไปตาม มาตรา 229 และ 230 เนื่องจากสิทธิที่รับช่วงมานั้นเป็นสิทธิที่มรดกมาจากรับ

และผู้เข้าใช้หนี้ในกรณีนี้ แทนที่จะเห็นผู้เข้าใช้หนี้แทนผู้อื่น กลับเป็นการเข้าใช้หนี้ของตนเอง เพราะตนมีความรับผิดชอบโดยตรง ซึ่งโดยความจริงแล้วตนนั้นไม่มาจะได้รับการชดใช้ความเสียหายอย่างใดอีก เพราะตนใช้หนี้ตามหน้าที่ของตนเอง และขอสำคัญ คือ การรับช่วงสิทธิในกรณีนี้ หนี้ที่ใช่ให้เจ้านั้นไป และหนี้ที่ใครรับช่วงสิทธิมาเป็นหนี้คนละสายไม่เกี่ยวข้องกัน เช่น หนี้ที่ถูกหนี้ใช้ให้ไปนั้น เกิดจากมูลสัญญาเดิม แต่หนี้ที่ใครรับช่วงสิทธิมา เป็นหนี้ตามมูลละเมิด ต่างจากการรับช่วงสิทธิโดยทั่วไปที่จะมีหนี้แค่เพียงสายเดียว และมีการเข้าใช้หนี้กันไป ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า หากหนี้ทั้งสองสายนั้นมีมูลค่าต่างกัน หนี้ที่ใช่ไปกับหนี้ที่ใครรับช่วงสิทธิมา จึงอาจไม่เท่ากันก็ได้ อันเป็นข้อยกเว้นหลักการรับช่วงสิทธิโดยทั่วไปดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้รับช่วงสิทธิอาจได้มากกว่าสิ่งที่ตนเสียไปได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าไม่มาจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ฝ่ายใด เพราะเจ้านั้นได้รับการชดใช้ความเสียหายไปเรียบร้อยแล้ว แต่หนี้จะต้องอยู่ในเงื่อนไขของกฎหมายที่มีการใช้คำสั่งใหม่ทดแทนตัวทรัพย์สิน แล้วได้สิทธิเรียกร้องอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นเท่านั้น ไม่รวมถึงค่าเสียหายอย่างอื่นอันมีลักษณะเป็นการส่วนตัวของเจ้านั้น ยกเว้นในเรื่องดอกเบี้ยในคำสั่งใหม่ทดแทนนั้น

อนึ่ง ความแตกต่างดังกล่าวนี้ ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะเนื่องมาจากเหตุผลหรือเหตุผลแห่งการรับช่วงสิทธิในกรณีนี้ต่างจากการรับช่วงสิทธิโดยทั่วไปด้วย กล่าวคือ ผู้เขียนเห็นว่า การรับช่วงสิทธิในกรณีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องจูงใจลูกหนี้ให้ชำระหนี้ให้เจ้านั้นเสียโดยเร็ว (แต่จำกัดขอบเขตให้คุ้มครองเฉพาะกรรมสิทธิในทรัพย์สินของเจ้านั้นเท่านั้น) โดยไม่คำนึงถึงลูกหนี้ว่า เพื่อต้องการให้ลูกหนี้ได้รับการชดใช้ความเสียหายเพราะความจริงลูกหนี้ก็มีความผิดไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้ทำละเมิด ดังนั้น เหตุผลที่แท้จริงจึงควรมุ่งคุ้มครองเจ้านั้นให้ได้รับการชดใช้ความเสียหายเป็นสำคัญ เมื่อเจ้านั้นได้พ้นจากความเสียหายแล้ว ก็ควรให้สิทธิเรียกร้องที่เหลืออยู่แก่ลูกหนี้เป็นการทดแทน เมื่อแนวเหตุผลเป็นไปในทำนองนี้ ผลของการรับช่วงสิทธิจึงอาจแตกต่างไปจากหลักทั่วไปได้

จากลักษณะพิเศษของการรับช่วงสิทธิตามมาตรา 227 ดังกล่าวนี้จึงเป็นเหตุให้เงื่อนไขและเหตุผลของการรับช่วงสิทธิในกรณีนี้มีปัญหาในรายละเอียดที่ค่อนข้างจะยุ่งยากกว่าการรับช่วงสิทธิโดยทั่วไปและมีข้อถกเถียงกันมาก แต่ผู้เขียนเห็นว่าเงื่อนไขและผลของการรับช่วงสิทธิในกรณีนี้น่าจะเป็นไปในลักษณะดังต่อไปนี้

1) ชั้นแรก จะต้องมีหนี้เกิดขึ้นเสียก่อน โดยจะเป็นหนี้ในมูลใดก็ได้ แต่จากการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นหนี้ตามสัญญา เช่น สัญญาจ้าง ผ่ากทรัพย์ เป็นต้น ส่วนหนี้ละเมิดนั้น เห็นว่าน่าจะมีการชำระหนี้แล้วรับช่วงสิทธิได้ เพราะไม่เข้าเงื่อนไขการรับช่วงสิทธิในข้อที่จะกล่าวต่อไป คือ ไม่มีทรัพย์หรือสิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้

2) หนี้นั้นจะต้องมีทรัพย์หรือสิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้

คำว่าทรัพย์หรือสิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ นั้นหมายถึง ทรัพย์ที่ใช้ในการชำระหนี้ตัวเอง เช่น ในสัญญาจ้าง ทรัพย์ที่ยืมยอมเป็นทรัพย์ซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ที่จะต้องส่งคืนให้เจ้าของ หรือเจ้าของส่งมอบทรัพย์ให้ยืมเอาไปใช้ ส่วนสิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ นั้น จากการศึกษาวิจัยพบว่า ยังไม่สู้จะมีผู้ใดให้คำจำกัดความไว้อย่างชัดเจนนัก แต่ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะต้องตีความอย่างเกี่ยวกับคำว่าทรัพย์ซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ คือ เป็นสิทธิซึ่งจะมีการส่งมอบหรือโอนให้กัน ฉะนั้น สิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ จึงต้องมีลักษณะอย่างเดียวกับทรัพย์ คือ ส่งมอบให้แก่กันได้ นอกจากนี้ สิทธิเรียกร้องทั่วไปก็อาจเป็นสิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ได้ เพราะอาจมีการทำสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องกันได้ แต่กรณีที่จะเกิดการรับช่วงสิทธิได้ น่าจะได้อำนาจของสิทธิซึ่งมีฐานะเท่ากับทรัพย์ เช่น สิทธิหรือสิทธิบัตร เป็นต้น

3) ลูกหนี้ได้ใช้ทรัพย์สินใหม่ทดแทนตัวทรัพย์หรือสิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้

เหตุที่ลูกหนี้ต้องชดเชยทรัพย์สินใหม่ทดแทนดังกล่าว ก็เนื่องจากทรัพย์หรือสิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้นั้น ได้เกิดการสูญหายหรือเสียหายขึ้น ทำให้ไม่สามารถส่งมอบให้เจ้าหนี้ได้ และลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้น จึงได้ใช้ทรัพย์สินใหม่ทดแทนให้ไป ดังนั้น หากลูกหนี้มีหนี้ยืมอยู่จริง และทรัพย์หรือสิทธิเกิดการเสียหายหรือสูญหายไป แต่ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ เนื่องจากชำระหนี้ที่ตกเป็นพันธียุติแล้วมิใช่ความผิดของลูกหนี้ กรณียอมจะไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะมีการรับช่วงสิทธิกันได้

4) ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการกระทำของบุคคลภายนอก

ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น จะต้องเกิดจากการกระทำของบุคคลภายนอก กล่าวคือ ลูกหนี้มิได้เป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นนั่นเอง แต่การกระทำของบุคคลภายนอกนั้น เป็นเหตุให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย กลายเป็นว่า ความเสียหายในทรัพย์สิ่งเดียวกัน แต่มีผู้ต้องรับผิดชอบสองคน เจ้าหนี้จะเลือกฟ้องใครก็ได้ แต่ถาเจ้าหนี้เลือกฟ้องลูกหนี้

ตามสัญญา หรือหนี้สายแรกแล้ว ลูกหนี้ไซ้หนี้ให้ไปยอมได้รับช่วงสิทธิไปได้เสียจากผู้ที่ต้องรับผิดชอบคนหนึ่งได้ ซึ่งจากการพิจารณาพบว่า ลูกหนี้ฝ่ายนี้ได้แก่ลูกหนี้ละเมิด

5) ทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ที่เกิดการสูญหายหรือเสียหายไปนี้ จะยอมเสียหายไปทั้งหมด (total loss) เท่านั้นจึงจะเกิดการรับช่วงสิทธิกันได้ ถ้าหากเสียหายไปแต่เพียงบางส่วนยอมรับช่วงสิทธิไม่ได้ เพราะการรับช่วงสิทธิในกรณีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองกรรมสิทธิในทรัพย์สินของเจ้าหนี้เท่านั้น

6) การชดเชยค่าสินไหมทดแทนตัวทรัพย์สิน ไม่จำเป็นต้องชดเชยไปจนเต็มตามราคาทรัพย์สินก็ได้ แม้จะเป็นกรณีที่เกิดการเสียหายไปทั้งหมดก็ตาม เพราะมีกฎหมายบางมาตรายอมให้มีการรับช่วงสิทธิในกรณีนี้ได้ และในคํวหมมาตรา 227 เอง ก็มีบัญญัติห้ามการชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพียงบางส่วน แต่เมื่อชดเชยค่าสินไหมทดแทนไปแต่เพียงบางส่วน ก็จะได้รับช่วงสิทธิแต่เพียงบางส่วนควย และจะบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้อันมีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้เดิมไม่ได้

7) ค่าสินไหมทดแทนที่ชดเชยไปนั้นค่านึงถึงเฉพาะทรัพย์สินที่เสียหายหรือสูญหายเท่านั้น กล่าวคือ หากได้ชำระราคาทรัพย์สินไปเรียบร้อยแล้ว ก็ยอมได้รับช่วงสิทธิทันที ส่วนค่าเสียหายอย่างอื่นที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบควย เช่น ค่าซากกำไร หรือการเสียเบียดปรับ แม้ลูกหนี้จะไม่ยอมชดเชยหนี้ส่วนนี้ไปควย แต่การรับช่วงสิทธิก็ยังงคงเกิดขึ้นได้ เช่นแต่เจ้าหนี้ต้องการให้ชดเชยส่วนนี้ควยให้ครบถ้วน หากชดเชยไม่ครบถ้วนก็ไม่ยอมรับชำระหนี้ เป็นเหตุให้การรับช่วงสิทธิไม่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ในส่วนของดอกเบี้ยในราคาทรัพย์สินนั้น ผู้เขียนเห็นว่า น่าจะถือเป็นส่วนหนึ่งของราคาทรัพย์สิน จึงต้องชดเชยไปควย จึงจะรับช่วงสิทธิได้ แต่หากไม่ยอมชดเชยดอกเบี้ยไปควย ก็อาจถือเป็นการชดเชยหนี้บางส่วน ยอมรับช่วงสิทธิไควบางส่วน

8) บุคคลผู้ที่จะเข้ารับช่วงสิทธิไควนั้น ตามคํวหมกล่าวไว้ไม่สุ้ชัดเจนนัก กล่าวคือ อาจแปลความไควว่า ผู้ทำละเมิดอาจรับช่วงสิทธิไควควย เพราะเจ้าหนี้อาจไปเรียกให้ผู้ทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทน แทนที่จะไปเรียกจากผู้ผิดสัญญา เมื่อผู้ทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว จึงน่าจะรับช่วงสิทธิไควได้ แต่เนื่องจากไควที่พิจารณากันแล้วว่าหนี้ละเมิดนั้น ไม่มีทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ ดังนั้น ปัญหาที่อาจเข้าใจผิดจึงยอมไม่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงพฤติกรรมการรับช่วงสิทธิ์แล้ว ก็อาจเข้าใจปัญหาได้ว่า ผู้ทำละเมิดไม่ว่าจะใครรับช่วงสิทธิ์ เช่น ตามกรณีที่มุ่งคุ้มครองลูกหนี้ผู้เช่าที่นี้ ย่อมจะให้ ลูกหนี้ตามสัญญาเท่านั้นได้รับช่วงสิทธิ์ ส่วนผู้ทำละเมิดจะรับช่วงสิทธิ์ไม่ได้ เพราะเป็น ผู้ก่อความเสียหายโดยตรง หรือหากพิจารณาพฤติกรรมการรับช่วงสิทธิ์เพื่อรู้งใจให้ลูกหนี้เช่าที่นี้ ย่อมหมายความว่า กฎหมายต้องการรู้งใจลูกหนี้ผู้ผิดสัญญามากกว่าลูกหนี้ละเมิด เพราะ ลูกหนี้ตามสัญญาจะตามตัวได้ง่ายกว่าลูกหนี้ละเมิด และลูกหนี้ตามสัญญาต้องรับผิดชอบ เพราะกฎหมายบังคับให้ต้องรับผิดชอบ ทั้งที่ตนไม่ควรต้องรับผิดชอบ จึงควรรู้งใจลูกหนี้ให้เช่าที่

9) บุคคลที่ถูกรับช่วงสิทธิ์ คือ ตัวเจ้านั้นจะต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สิน มีชื่อเป็นเพียงผู้ยืมหรือผู้เช่า เพราะตามพฤติกรรมการรับช่วงสิทธิ์ ตามที่คดีคือ คือ พฤติกรรมครอบงำเจ้านั้น มุ่งคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเจ้านั้นเท่านั้น ฉะนั้น หากเจ้านั้นไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเสียแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องคุ้มครองโดยการให้เช่าแล้ว รับช่วงสิทธิ์ และอีกประการหนึ่ง ผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ ย่อมจะไม่ใช่ผู้เสียหายใน ละเมิดที่จะให้ผู้อื่นรับช่วงสิทธิ์ไปโดยผู้แล้ว

10) หนี้ที่ลูกหนี้ได้เช่าสินไหมทดแทนไปนั้น อาจเกิดจากข้อตกลงให้ต้องรับผิดชอบ เป็นพิเศษ ยกเว้นหลักกฎหมายก็ได้ กล่าวคือ แม้กฎหมายจะบัญญัติว่าไม่ต้องรับผิดชอบ หาก ข้อตกลงนั้นไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีแล้ว ก็ย่อมบังคับกันได้ และอาจ เกิดการรับช่วงสิทธิ์ได้ มีชื่อจำกัดเฉพาะความรับผิดชอบที่เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

11) เกี่ยวกับผลของการรับช่วงสิทธิ์นั้น หากได้มีการให้เช่ากันจนเต็มจำนวน ที่จะต้องรับผิดชอบแล้ว ก็ย่อมจะได้รับช่วงสิทธิ์เรียกร้องของเจ้าหนี้ได้เต็มจำนวน ซึ่งได้แก่ ราคาทรัพย์สิน พร้อมทั้งดอกเบี้ย โดยเรียกได้นับตั้งแต่วันที่ทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้เกิดการเสียหาย เพราะมีผู้มาทำละเมิดจนกว่าจะชำระเสร็จ มีชื่อจะเรียกได้นับตั้งแต่วันที่ตนเช่ารับ รับช่วงสิทธิ์โดยไม่คงไปพิจารณาว่าตนให้เช่าให้เจ้านั้น คนได้เช่าไปเท่ากับหนี้ละเมิด หรือไม่ หรือว่าตนได้ดอกเบี้ยในราคาทรัพย์สินไปหรือไม่ เนื่องจากหนี้ที่เช่าให้ไปและหนี้ที่ได้ รับช่วงสิทธิ์มานั้น เป็นหนี้คนละสาย และคนละมูลหนี้ ไม่มีส่วนเกี่ยวพันกันเป็นเงื่อนโซา เช่าไปเท่าใดก็ได้คืนมาเท่านั้น เนื่องจากการรับช่วงสิทธิ์ในกรณีนี้ ยึดถือพฤติที่มุ่ง

คุมครองเจ้าหน้าที่เป็นสำคัญ และกรณีดังกล่าวนี้มีลักษณะพิเศษ ต่างจากการรับช่วงสิทธิ กรณีเข้าใช้หนี้แทนผู้อื่น ซึ่งกรณีนั้นน่าจะถือเป็นการรับช่วงสิทธิที่แท้จริง และรับช่วงสิทธิ แทนที่ตนเสียหายเท่านั้น

สำหรับค่าเสียหายอย่างอื่นของเจ้าหน้าที่นอกเหนือจากราคาทรัพย์สิน และดอกเบี้ย ในราคาทรัพย์สินที่จะเรียกเอาจากผู้ทำละเมิดนั้น ผู้เขียนเห็นว่า จะรับช่วงสิทธิไม่ได้ เพราะไม่ใช่สิทธิเรียกร้องอันเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือสิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ และมีลักษณะเป็น เรื่องส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ ส่วนที่ลูกหนี้ต้องชำระค่าเสียหายในทำนองเดียวกันนี้ตามความรับผิดชอบ ของตนตามสัญญาที่ตกลงกัน ย่อมจะเป็นความรับผิดชอบส่วนตัวของลูกหนี้ จะไปรับช่วงสิทธิเอา จากผู้ทำละเมิดไม่ได้ ส่วนเจ้าหน้าที่ เมื่อได้รับค่าเสียหายดังกล่าวแล้ว ย่อมจะไม่มี ความเสียหายอีกต่อไป จึงไปเรียกจากผู้ทำละเมิดซ้ำอีกไม่ได้

ในส่วนของทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ที่สูญหายไป แต่ภายหลังกลับได้คืนมา ย่อม จะต้องส่งคืนให้เจ้าของ คือ เจ้าหน้าที่ไป และการรับช่วงสิทธิก็ย่อมเป็นอันยกเลิก เพราะ เหตุที่ต้องชำระค่าสินไหมทดแทนให้เจ้าหน้าที่ได้สิ้นสุดไปแล้ว จึงต้องคืนราคาทรัพย์สินให้แก่ ลูกหนี้ แล้วเจ้าหน้าที่รับทรัพย์สินของคืน ลูกหนี้จะเข้ารับช่วงกรรมสิทธิในทรัพย์สินซึ่งเป็น วัตถุแห่งหนี้ไม่ได้ จะรับได้เฉพาะสิทธิเรียกร้องเท่านั้น

ถ้าหากลูกหนี้ได้ชำระค่าสินไหมทดแทนให้เจ้าหน้าที่ไปแต่เพียงบางส่วน ลูกหนี้ย่อม ใ้รับช่วงสิทธิมาเพียงบางส่วนเท่านั้น จะรับช่วงสิทธิมาทั้งหมดไม่ได้ และจะบังคับ สิทธิเรียกร้องนั้นให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งได้ชำระค่าสินไหมทดแทนไม่ครบถ้วนไม่ได้ คือเจ้าหน้าที่เคยมอบสิทธิดีกว่าผู้รับช่วงสิทธิในการไ้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ก่อนจนครบ เหลือเท่าใดจึงตกแก่ผู้รับช่วงสิทธิ

การรับช่วงสิทธิบางส่วน ย่อมเป็นสัดส่วนกับจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ตนได้ใช้ ให้ไป คือ ถ้าชำระราคาทรัพย์สินบางส่วน ก็ย่อมเรียกราคาทรัพย์สินในละเมิดได้เพียงบางส่วน ถ้าใช้ไปเฉพาะราคาทรัพย์สิน ไม่ได้ใช้ดอกเบี้ยไปด้วย ก็ถือว่าชำระราคาทรัพย์สินบางส่วนด้วย เพราะดอกเบี้ยได้ถูกรวมไปกับราคาทรัพย์สิน กลายเป็นทรัพย์สินก้อนเดียวกัน จึงได้เบี้ยยไ้ตาม

สัดส่วนที่ตนได้ใช้ไป แต่มีใ้ความหมายว่าจ่ายไปเท่าใดแล้วได้เท่านั้น กล่าวคือ หากหนี้ทั้งสองสายไม่เท่ากัน ก็อาจได้รับช่วงสิทธิมากกว่าหรือน้อยกว่าสิ่งที่ตนได้ใช้ไปก็ได้ ส่วนถ้าหากถูกหนี้ใช้หนี้ไปแค่เพียงบางส่วน แล้วเจ้าหนี้พอใจให้ถือว่าหนี้ระงับไปแล้ว เช่นนี้ย่อมได้รับช่วงสิทธิเต็มที่ เพราะถือว่าเจ้าหนี้พอใจแล้ว เว้นแต่เจ้าหนี้จะสงวนสิทธิที่จะไปเรียกจากผู้ทำละเมิดต่อไปในส่วนที่เหลือ

12) การรับช่วงสิทธิตามมาตรา 227 เกิดขึ้นได้หลายกรณี เช่น กรณีที่มีหนี้ตามสัญญาฉบับหนึ่งละเมิด เจ้าทรัพย์กับละเมิด ผ่ากรทรัพย์กับละเมิด ฯลฯ แต่ในบางกรณี แม้จะมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นการรับช่วงสิทธิ และเป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นการรับช่วงสิทธิตามมาตรา 227 แต่เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์โดยละเอียดแล้วพบว่า แท้จริงกรณีดังกล่าวนั้น มิใช่การรับช่วงสิทธิตามมาตรา 227 นั่นคือ การรับช่วงสิทธิในสัญญาประกันวินาศภัยตามมาตรา 880 แต่กรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่ากรณีดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นการรับช่วงสิทธิกรณีหนึ่งซึ่งมีลักษณะพิเศษยกเว้นหลักทั่วไป

สำหรับการรับช่วงสิทธิในกรณีทั่วไป คือ กรณีที่มีการใช้หนี้แทนผู้อื่นนั้น ย่อมมีเงื่อนไขและผลตามที่เข้าใจโดยทั่วไป คือ มีการใช้หนี้แทนผู้อื่น แล้วไปไล่เบี้ยจากผู้หนีใช้หนี้แทนไป โดยอาศัยหนี้เดิมซึ่งสมมุติว่ายังมีอยู่ ไม่ระงับไปเพราะการเข้าใช้หนี้นั้น เมื่อใช้หนี้ไปเท่าใด ย่อมได้สิทธิมาเพียงนั้น จะหากำไรไม่ได้ เช่น หากใช้หนี้ไปแค่เพียงบางส่วนก็ได้รับช่วงสิทธิแค่เพียงบางส่วน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การรับช่วงสิทธิในเรื่องนี้ ได้เกิดปัญหายุ่งยากขึ้นก็เนื่องจากในบทกฎหมายบางเรื่อง ใ้บัญญัติเงื่อนไขไว้คล้ายจะเป็นการรับช่วงสิทธิ แต่กฎหมายมิได้ใช้คำว่ารับช่วงสิทธิ คงใช้เพียงว่า "ไล่เบี้ย" หรือไปเรียกค่าเสียหาย เช่น ในกรณีสิทธิของนายจ้างต่อลูกจ้างตามมาตรา 426 สิทธิของนิติบุคคลต่อผู้แทนนิติบุคคลตามมาตรา 76 ฯลฯ ปัญหาดังกล่าวนี้ นักกฎหมายบางท่านเห็นว่า เป็นเรื่องรับช่วงสิทธิ บางท่านเห็นว่า เป็นทั้งรับช่วงสิทธิ และสิทธิไล่เบี้ย คือ สิทธิเรียกร้องโดยตรง แล้วแต่จะเลือกใช้ แต่ผู้เขียนเห็นว่า กรณีเหล่านี้ ผู้ร่างกฎหมายน่าจะมีเจตนารมณ์ให้เป็นสิทธิไล่เบี้ยกันได้โดยตรงมากกว่า เพราะใ้บัญญัติให้ไปเรียกได้โดยเฉพาะ ซึ่งหากผู้ร่างกฎหมายต้องการให้เป็นเรื่องรับช่วงสิทธิ ก็ไม่น่าจะต้องบัญญัติไว้ น่าจะปล่อยให้ไปพิจารณาบทบัญญัติเรื่องการ

รับช่วงสิทธิเอาเองจะเป็นการสะดวกกว่า ทั้งกรณีดังกล่าวนี้ มีลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์
ระหว่างกัน เช่น ระหว่างนายจ้าง ลูกจ้าง จึงน่าจะให้เรียกกันได้โดยตรง ซึ่งการที่
ความดังกล่าวนี้ย่อมกระทบต่อผลประโยชน์ของผู้ทรงสิทธิในนั้นๆ กล่าวคือ หากเป็นสิทธิไล้เบี่ย
จะใช้อายุความ 10 ปี แต่หาเป็นการรับช่วงสิทธิจะต้องใช้อายุความเกิน ซึ่งอาจสั้นกว่า
นี้และอาจเหลืออยู่น้อยกว่า อันเป็นโทษแก่ผู้รับช่วงสิทธิได้ง่าย หากไม่มีความระมัดระวัง
และหาทางแก้ไขไว้อก่อน แต่ผู้ที่มีสิทธิไล้เบี่ย อยุ่บังคับเอาประกันในที่เดิมไม่ได้ ซึ่ง
ผิดกับผู้รับช่วงสิทธิ ที่สามารถบังคับเอาได้ทุกประการ

อนึ่ง คำว่าไล้เบี่ยที่มักจะใช้ประกบกับคำว่ารับช่วงสิทธินั้น ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะ
หมายถึงการไปเรียกเอาจากผู้อื่นนั่นเอง มิได้หมายถึงสิทธิไล้เบี่ยอันเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นใหม่
โดยผลของกฎหมายดังกล่าวข้างตน

นอกจากขอเสนอแนะเกี่ยวกับหลักกฎหมายดังกล่าวมาแล้ว ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ
เพิ่มเติมว่า ในการใช้กฎหมายเรื่องรับช่วงสิทธินั้น ควรจะต้องจำกัดขอบเขตให้อยู่ภายใต้
เงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติไว้ ตามแนวทางที่ใ้กล่าวมาข้างตน กล่าวคือ ไม่ควรตีความ
หลักกฎหมายให้กว้างเกินไปจนอาจทำให้หลักการรับช่วงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปจากหลักที่ควร
จะเป็น ซึ่งเหตุที่ผู้เขียนเสนอแนะเช่นนี้ ก็เนื่องจากว่าได้เคยมีตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา
ที่ตีความไปในทำนองนี้มาแล้ว นั่นคือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 111/2511 ซึ่งศาลได้ตัดสิน
ไว้ว่า

ชื่อที่ดินโดยผู้ขายได้มอบที่ดินให้ครอบครอง ผู้ซื้อได้ลงทุนทำประโยชน์ในที่ดินนั้นแล้ว
ต่อมาทางราชการไม่อนุญาตให้ผู้ซื้อชื่อที่ดินนั้นได้ ดังนี้ การส่งคืนการครอบครอง
ต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1376 ซึ่งให้นำมาบัญญัติ
ว่าด้วยลาภมิควรได้มายังบังคับ หากลูกหนี้คนใหม่ได้จ่ายค่าปรับปรุงที่ดินให้แก่ผู้
คนแรก และรับมอบการครอบครองมา แต่ทางราชการไม่อนุญาตให้ผู้ซื้อชื่อที่ดินได้อีก
ก็ถือว่าผู้ซื้อคนใหม่มีส่วนได้เสีย ได้เข้าแทนที่แทนผู้ขาย ผู้ซื้อคนใหม่จึงเป็นผู้
รับช่วงสิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อคนแรก มีสิทธิฟ้องผู้ขายเรียกค่าเสียหายจากผู้ซื้อคนแรก
ทำให้ที่ดินนั้นมีราคาเพิ่มขึ้นได้

ซึ่งผู้เขียนพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีนี้ไม่น่าจะเข้าเงื่อนไขของการรับช่วงสิทธิ ไม่ว่าในกรณีใด ทั้งสิ้น และไม่อาจตีความขยายออกไปให้เป็นการรับช่วงสิทธิได้ เพราะตามกฎหมายไทย ย่อมให้มีการรับช่วงสิทธิได้เฉพาะโดยผลของกฎหมาย คือ จะต้องมียุติบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้รับช่วงสิทธิได้เท่านั้น ดังนั้น กรณีนี้จึงไม่ใช่การรับช่วงสิทธิ ส่วนทางैयाความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ผู้เขียนเห็นว่า ผู้ซื้อคนแรกน่าจะคงคืนเงินที่ได้รับไว้จากผู้ซื้อขายหลังตามหลักลาภมิควรได้ แล้วไปเรียกจากผู้ขายฐานลาภมิควรได้ต่อไป เว้นแต่ผู้ซื้อทั้งสองรายนี้จะได้ทำสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องกันไว้ หรือมีข้อตกลงที่เข้าลักษณะเป็นการแปลงหนี้ใหม่

จากปัญหาที่ตั้งกล่าวนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า การใช้กฎหมายในเรื่องรับช่วงสิทธิ น่าจะถูกจำกัดขอบเขตให้อยู่ในกรณีของกฎหมายเท่านั้น ไม่ควรขยายความออกไปให้กว้างมาก จนอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงหลักกฎหมายที่ควรจะเป็น

สำหรับปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยความยกพร่องอย่างไรหรือไม่นั้น ผู้เขียนเห็นว่า แม้ตัวบทกฎหมายดังกล่าวข้างมาคราอาจมองไปว่าอาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิดไปได้ เช่น ตามมาตรา 227 กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ชัดว่าผู้รับช่วงสิทธิคือลูกหนึ่งคนใด เนื่องจากเป็นกรณีที่มีลูกหนึ่งถึงสองคนในหนึ่งสองสาย และแยกคนละมูลหนี้กัน แต่จากการพิเคราะห์หุ้แล้ว ถ้อยคำตามตัวบทน่าจะตีความพอให้เกิดความเข้าใจได้ หรือในกรณีของมาตรา 230 วรรคสอง ที่บัญญัติไว้ไม่ต่อเนื่องกับวรรคแรก แต่ก็น่าจะเป็นที่เข้าใจได้ว่าหมายถึงกรณีที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากวรรคแรกนั่นเอง หรือกรณีที่กฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติให้มีการรับช่วงสิทธิบางส่วนไว้เป็นบททั่วไปอย่างในกฎหมายต่างประเทศ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติทั้งหมดแล้ว ย่อมเข้าใจได้ว่ากฎหมายต้องการให้มีการรับช่วงสิทธิบางส่วนได้ควย อันเป็นความเข้าใจโดยตัวเอง ไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ทางหากอีก ฉะนั้นในเนื้อหาของกฎหมายแต่ละกรณีจึงน่าจะใช้ได้ก็อยู่แล้ว ไม่ต้องแก้ไขเพิ่มเติม คงมีปัญหาเฉพาะในการตีความ และการนำไปใช้ดังกล่าวข้างตนเท่านั้น ที่ยังไม่สู้เป็นที่เข้าใจกันนัก

อนึ่ง ผู้เขียนเห็นว่า การรับช่วงสิทธิและการรับช่วงทรัพย์สิน น่าจะเป็นกฎหมายคนละเรื่องกัน แม้ทรัพย์สินจะมีลักษณะคล้ายช่วงสิทธิอย่างมาก และโดยบัญญัติไว้ภายใต้ลักษณะ 2 ว่าควยรับช่วงสิทธิเช่นกัน แต่ทรัพย์สินก็มีลักษณะบางประการที่ต่างไปจากการรับช่วงสิทธิ ทั้งนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่ากฎหมายทั้งสองเรื่องนี้มิใช่เรื่องเดียวกัน และในขณะที่เขียนก็เห็นว่าแนวแบ่งแยกระหว่างกฎหมายทั้งสองเรื่องนี้ น่าจะถูกคงแล้ว อนึ่ง การบัญญัติกฎหมายไว้ปนกันเช่นนี้ไม่น่าจะก่อให้เกิดความยุ่งยากหรือเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ จึงเห็นควรคงไว้

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิเหล่านี้ นับเป็นปัญหาสำคัญในการนำกฎหมายไปใช้ในทางปฏิบัติ ฉะนั้น หากนักกฎหมายได้ศึกษาและนำผลการวิจัยดังกล่าวนี้ไปใช้ก็น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายตามสมควร